

Beslut för Rissne ängars naturreservat i Sundbybergs stad

Samrådsförslag 2024-06-11
STN-0105/2023

Beslut för Rissne ängars naturreservat i Sundbybergs stad

Titel: Beslut för Rissne ängars naturreservat i Sundbybergs stad

Författare: Samrådsförslag 2024-06-11

Omslagsbild: Lars Lisasson

Grafisk form: ETC Kommunikation AB

Tryckeri: Modin

ISBN:

© Sundbybergs stad

Östra Madenvägen 4 · 172 92 Sundbyberg

08-706 80 00 · info@sundbyberg.se · www.sundbyberg.se

Innehåll

1	Administrativa uppgifter	5
2	Beslut	6
	2.1 Syfte med naturreservatet.....	6
	2.2 Beslutskarta.....	7
3	Föreskrifter	8
	3.1 Upplysningar	11
	3.2 Intresseprövning	11
4	Beslutets ikraftträdande	11
5	Skäl för beslut.....	11
6	Lämplig användning av markområde	12
7	Beslutets förenlighet med globala, nationella och lokala hållbarhetsmål	13
8	Ärendets handläggning.....	13
	8.1 Naturreservatsbildning.....	14
9	Bilagor.....	14

1 Administrativa uppgifter

Namn	Rissne ängars naturreservat
Naturvårdsregister	IDxxxxxxx (fås från Länsstyrelsen i ett senare skede)
Kommun	Sundbyberg
Församling	Sundbyberg
Lägesbeskrivning	Naturreservatet ligger centralt i en dalgång med höjder norr och söder om dalgången. Reservatet sträcker sig från naturreservatet Lötsjön-Golfängarna i öster till Rissne i väster.
Areal	22,8 hektar
Detaljplaner som berörs	Se bilaga 1
Fastigheter	Del av fastigheterna Sundbyberg 2:22, Sundbyberg 2:26, Sundbyberg 2:30
Markägare	Sundbybergs stad
Nyttjanderätter/servitut	Se bilaga 2
Naturvårdsförvaltare	Sundbybergs stad

2 Beslut

Sundbybergs kommun beslutar att förklara det område som framgår av beslutskartan, se avsnitt 2.2, som naturreservat. Beslutet fattas med stöd av 7 kapitlet 4 § miljöbalken.

Naturreservatets namn ska vara Rissne ängars naturreservat.

Beslutet riktar sig till allmänheten samt fastighetsägare och innehavare av särskild rätt vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom naturreservatsområdet.

2.1 Syfte med naturreservatet

Syftet med Rissne ängars naturreservat är att långsiktigt tillgodose behovet av områden för friluftsliv och rekreation. Ett centralt, tätortsnära, park-, natur- och friluftslivsområde ska bevaras och utvecklas för att erbjuda möjligheter till natur- och kulturupplevelser, friluftsliv, rekreation och social samvaro. I syftet ingår även att bevara och utveckla biologisk mångfald och att skydda, vårda och utveckla områdets värdefulla naturmiljöer och ekosystemtjänster.

Syftet med naturreservatet är också ett långsiktigt sammanhängande skyddat område tillsammans med Lötsjön-Golfängarnas naturreservat.

2.1.1 Hur syftet ska tillgodoses

Syftet med naturreservatet ska tillgodoses genom att området sköts och dess anläggningar förvaltas så att dess natur-, friluftslivs- och upplevelsevärden bevaras och förstärks. För att nå syftet för friluftslivet behöver anordningar för friluftslivet anläggas, underhållas och utvecklas. Naturreservatet ska innehålla mötesplatser och friluftsanordningar för besökare med olika behov. Möjlighet till såväl friluftsliv som plats för pedagogisk aktivitet och lek i naturen ska finnas under alla årstider.

Naturvärden knutna till Rissne ängars naturreservat ska bevaras och utvecklas genom att skogarna undantas från skogsbruk. Tallskog, hällmarkstallskog, blandskog, ädellövskog och triviallövskog ska få varierad åldersstruktur av både löv- och barrträd med en hög maximal trädålder. Döda stående och liggande träd i olika nedbrytningsstadier ska finnas. Åtgärder som frihuggning av värdefulla träd och tillskapande av död ved ska också vidtas. I yngre och likåldrig skog ska skötselåtgärder genomföras för att skapa variation. Nya kunskaper om hotade och hänsynskrävande arter och naturtyper ska beaktas i den löpande skötseln av reservatet.

Beslut för Rissne ängars naturreservat i Sundbybergs stad

Livsmiljöer i form av vattendrag och dammar ska kunna återställas eller skapas. Åtgärder för att bevara och stärka livsmiljöer för skyddade och rödlistade arter ska vidtas.

2.2 Beslutskarta

3 Föreskrifter

För att tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Sundbybergs stad med stöd av 7 kapitlet 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken med mera att nedan angivna föreskrifter ska gälla i naturreservatet.

A. Inom naturreservatet gäller följande inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden. Inom naturreservatet är det förbjudet att:

1. gräva, dika, schakta, spränga, borra, utfylla, tippa eller utföra annan mekanisk markbearbetning som väsentligen kan ändra områdets topografi, yt-, dränerings- eller avrinningsförhållanden. Föreskriften gäller inte åtgärder som beviljats tillstånd enligt föreskrifterna A7, A10, A11 och A12
2. avverka eller skada träd och buskar eller utföra annan skoglig åtgärd. Föreskriften gäller inte åtgärder som beviljats tillstånd enligt A12
3. ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle
4. anordna upplag
5. plantera in, så eller sätta ut växter, djur eller andra organismer
6. bedriva jakt utöver skyddsjakt.

Utan tillstånd från kommunen* är det förbjudet att:

7. dra fram ledning i mark, vatten och luft
8. kalka och gödsla
9. använda kemiska bekämpningsmedel
10. uppföra byggnad eller annan anläggning
11. anlägga ny väg, gång- och cykelväg, parkering eller asfaltera befintliga grusvägar
12. anlägga en tunnelbaneuppgång. Tillstånd får endast ges inom det område som framgår av föreskriftskartan (bilaga 3).

Förbuden i A-föreskrifterna har beslutats med stöd av 7 kapitlet 5 § andra stycket miljöbalken.

* Enligt kommunens reglemente

B. För att tillgodose syftet med reservatet förpliktar kommunen ägare och innehavare av särskild rätt att tåla att följande åtgärder genomförs inom reservatet:

1. utmärkning av naturreservatets gränser och leder samt uppsättning av informations- och vägvisningsskyltar och övriga upplysningsskyltar
2. uppförande, utveckling och underhåll av anläggningar för friluftslivet som stigar, rastplatser och grillplatser, stängsel vid platser med behov av fallskydd, samt anläggande och underhåll av sittmöbler, papperskorgar, lekplatser, belysning, kulturinstallationer och annan parkanläggning
3. skötsel som naturvårdande gallring, röjning, frihuggning, kvarlämnande och skapande av död ved, slätter, parkskötsel samt renhållning
4. genomföra fysisk och hydrologisk restaurering och skapande av våtmarker, småvatten och vattendrag
5. anläggande av stadsodling, ängsmark och sandblottor
6. undersökningar, dokumentation, uppföljning eller förvaltningsåtgärder av växt- och djurliv samt av mark- och vattenförhållanden
7. begränsa och/eller förhindra storskaliga angrepp av åttatandad granbarkborre genom utplacering av fällor, utläggning av fångstvirke, fällning och barkning av angripna granar, rotkapning och barkning av vindfällda granar. Fällda träd ska i första hand lämnas i naturreservatet, men fällda färskt angripna träd kan i undantagsfall transporteras ut om områdets prioriterade bevarandevärden påtagligt hotas
8. åtgärder i syfte att minska utbredning samt förebygga etablering och spridning av invasiva och främmande arter
9. åtgärder att vid behov minska utbredning av främmande arter som inte är önskvärda och som inte är klassade som invasiva.

Bestämmelserna i B-föreskrifterna har beslutats med stöd av 7 kapitlet 6 § miljöbalken.

C. Sundbybergs stad beslutar att utöver vad som annars gäller ska följande föreskrifter om rätten att färdas och vistas inom reservatet gälla. Inom naturreservatet är det förbjudet att:

1. hacka, gräva eller på annat sätt skada markytan eller fast naturföremål
2. störa eller skada djurlivet
3. ha okopplad hund annat än i hundrastgård och koloniområde
4. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar
5. skada vegetation genom att gräva upp växter eller ta bort mossor, lavar eller vedlevande svampar
6. göra upp eld annat än på anordnad grillplats eller på utpekad plats för medhavd grill
7. tälta
8. cykla annat än på anvisade cykelvägar
9. rida eller framföra häst
10. utan polistillstånd sätta upp skylt, affisch eller liknande. Snitslar, orienteringsskärmar och tipsfrågor får tillfälligt sättas upp, om de avlägsnas samma dag som arrangemanget avslutas.

Förbuden i C-föreskrifterna har beslutats med stöd av 7 kapitlet 30 § miljöbalken och 22 § första stycket förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken med mera.

D. Undantag från föreskrifterna

1. Reservatsförvaltaren eller den som förvaltaren utser får utföra de åtgärder som anges i föreskrifterna B1 – B9
2. Innehavare av ledningsrätt får utföra normalt underhåll av befintlig ledning och ledningsgata samt akut reparation av ledning. Vid akut reparation av ledning får vid behov en tillfällig körväg upprättas
3. Väghållaren får underhålla befintlig väg och dess vägområde
4. Föreskrifterna A1, A2, A3, A4, A5, A8 och A10 samt C1, C4, C5, C6, C8 och C10 ska inte gälla inom koloniområdet (bilaga 3)
5. Föreskriften A5 ska inte gälla inom skötselområde 8 (bilaga 3)

3.1 Upplysningar

Tillsynsmyndigheten får meddela dispens från förbud och bevilja tillstånd enligt föreskrifterna i enlighet med 7 kapitlet 7§ miljöbalken. Dispens ges endast om det finns särskilda skäl och om intrånget i natur- eller friluftsvärdet kompenseras i skälig utsträckning. För tillstånd krävs inga särskilda skäl.

3.2 Intresseprövning

Sundbybergs stad har i enlighet med 7 kapitlet 25 § miljöbalken prövat och funnit att bildandet av Rissne ängars naturreservat inte går längre i inskränkning av enskilds rätt att använda mark och vatten, än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

4 Beslutets ikraftträdande

Naturreservatsbeslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft, det vill säga tre veckor efter den dag då beslutet publicerats på kommunens hemsida. De föreskrifter som meddelats med stöd av 7 kapitlet 30 § miljöbalken gäller dock omedelbart efter beslut även om de överklagas.

4.1.1 Skötselplan

Sundbybergs stad fastställer i enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken med mera bifogad skötselplan, bilaga 4, för naturreservatets långsiktiga vård.

Förvaltare för naturreservatet ska vara Sundbybergs stad.

5 Skäl för beslut

Området utgörs av ett viktigt tätortsnära natur- och friluftsområde. En del av området utgörs av parkkaraktär, andra delar utgörs av mindre partier av äldre tallskog, hållmarkstallskog, blandskog, barrblandskog, ädellövskog och triviallövskog. Syftet med beslutet är att åstadkomma ett ändamålsenligt skydd mot åtgärder som skadar områdets bevarandevärden.

Området är mycket välbesökt och genomkorsas av gång- och cykelvägar samt stigar. Området används främst för vardagsbesök som hundpromenader, picknick, grillning, solbad, bollspel, lek, bad, jogging, cykling, naturlek och promenader. I skogen har även förskolor och skolor naturpedagogisk verksamhet och utövande av friluftsliv.

Beslut för Rissne ängars naturreservat i Sundbybergs stad

Naturtyperna i reservatet ingår i en grön infrastruktur för arter knutna till tallskogs- och ädellövträdsmiljöer. Det innebär goda förutsättningar för en stor andel av de hotade och skyddskrävande arter i dessa naturtyper att kunna leva vidare i landskapet i livskraftiga bestånd. Området har även spridningssamband med Lötsjön-Golfångarnas Råstasjöns och Igelbäckens naturreservat samt Järvakilen.

Området bedöms ge ett positivt bidrag till de reglerande ekosystemtjänsterna klimatreglering (kolinbindning) och kvarhållande av vatten i landskapet vid kraftiga regn och snösmältning, de kulturella ekosystemtjänsterna friluftsliv, rekreation och hälsa, samt de understödjande ekosystemtjänsterna ekologiska samspel och livsmiljöer.

6 Lämplig användning av markområde

Sundbybergs stad har, i enlighet med 3 kapitlet miljöbalken, prövat och funnit att bildandet av Rissne ängars naturreservat är förenligt med en lämplig användning av markområdet och att beslutet, i enlighet med 7 kapitlet 8 § miljöbalken, inte strider mot en detaljplan eller kommunal områdesbestämmelse.

Reservatet ingår i det så kallade Lötsjöstråket som går från Rissne i Sundbyberg till Råstasjön i Solna. Sundbybergs stads översiktsplan anger Lötsjöstråket som ett av stadens viktiga grönstråk som binder ihop grönområden och gång- och cykelstråk över kommungränserna. Området ingår därför i en grön infrastruktur på regional nivå.

Användningsområdet för den mark som omfattas av naturreservatet anges i översiktsplanen till "Natur och grönområden", "Bebyggelse" och "Utvecklingsområde". Enligt översiktsplanen ska Rissneleden byggas om till gata med tydligare stadskaraktär, med exempelvis nya bostäder mellan stadsdelarna Rissne och Hallonbergen för att skapa en mer fysiskt sammanhållen stad.

Naturreservatets avgränsning utgår ifrån områdets befintliga och potentiella värden för natur- och friluftslivet och vägs mot stadens behov av framtida markreserver. Delar av naturmarken i norr lämnas utanför reservatets gränser för att kunna möjliggöra framtida bebyggelse och omvandling av Rissneleden. Naturreservatet begränsar därmed möjlighet till utveckling i form av till exempel bostäder för delar av ytor som i översiktsplanen anges som utvecklingsområde.

Sammantaget bedöms inte ett beslut om inrättande av ett naturreservat vara i strid med gällande översiktsplan eller regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen.

Beslut för Rissne ängars naturreservat i Sundbybergs stad

Sundbybergs stad bedömer att exploateringar såsom bostäder, skogsbruk, andra arbetsföretag eller anläggningar inte går att förena med bevarandet av områdets höga natur- och friluftslivsvärden och anser därför att området ska skyddas som naturreservat enligt 7 kap. 4 § miljöbalken. Med anledning av de höga natur- och friluftslivsvärdena i denna centrala del av Sundbyberg är det motiverat att långsiktigt skydda området som ett naturreservat, till gagn för människors hälsa och välbefinnande och biologisk mångfald. Som naturreservat kan området ses och skötas som en helhet, med en skötselplan som gagnar hela områdets rekreativa och ekologiska utveckling.

Reservatets gränsdragning ger även visst utrymme för eventuella framtida behov av utveckling av gator till följd av att staden växer. Tillkommande infrastruktur i form av en sekundär tunnelbaneuppgång i Hallonbergen kan i en framtid komma att bli aktuell inom det område som anges som naturreservat. Samtidigt innebär reservatet att potentiellt exploaterbar mark, som i högre grad skulle bidra till motiv att öppna en sekundär tunnelbaneuppgång, förblir oexploaterad.

7 Beslutets förenlighet med globala, nationella och lokala hållbarhetsmål

Reservatet är en del av uppfyllandet av Agenda 2030 målen och Program för ett hållbart Sundbyberg – lokal Agenda 2030. Reservatsbeslutet bidrar även till uppfyllandet av de nationella miljömålen och har en positiv påverkan på miljö kvalitetsmålen samt de nationella folkhälsomålen.

8 Ärendets handläggning

I Sundbybergs stads budget 2023 gav Kommunfullmäktige uppdrag till Stadsmiljö- och trafiknämnden att inrätta ett naturreservat över Rissne ängar, arbetet har pågått sedan dess.

Naturvärdesinventeringar genomfördes för Rissne 2016 och för Hallonbergen-Ör 2015 med fördjupning 2019. Under 2023 genomfördes en aktualitetsprövning och komplettering av tidigare genomförda naturvärdesinventeringar samt en kartläggning av områdets värden för friluftslivet. Utredningarna visar på högt och påtagligt naturvärde för större delen av reservatets område. Under 2023 inventerades även områdets rekreativa värden, dess upplevelse- och hälsofrämjande värden samt områdets betydelse för närliggande förskolor och skolor.

Beslut för Rissne ängars naturreservat i Sundbybergs stad

Vid ärendets beredning har bland annat fastighetsgränser, markägoförhållanden, gällande och pågående detaljplanarbeten samt framtida markbehov för stadens långsiktiga utveckling beaktats för att finna en lämplig gräns för naturreservatet.

Stadsmiljö- och trafiknämnden godkände förslag till beslut och skötselplan den 11 juni 2024 och beslutade att skicka det till sakägare och därmed jämställda myndigheter och organisationer på samråd, med sista svarsdag den 30 september 2024.

8.1 Naturreservatsbildning

Naturreservatets gräns ska stakats ut och mättas in av Sundbybergs stad.

9 Bilagor

- 1 Detaljplaner som berörs av naturreservatet
- 2 Föreskriftskarta
- 3 Skötselplan